

Polona Dremelj

VIRI POMOČI IN OPORE DRUŽIN V OKOLIŠČINAH POZNE MODERNE

Predstavljeni so ključni viri pomoči in opore družini in posameznikom v njej v Sloveniji. Ugotovitve temeljijo na dveh empiričnih raziskavah, in sicer na anketi o porabi časa (Statistični urad Republike Slovenije, 2000) in na omrežjih socialne opore prebivalcev Slovenije (2002). Ugotovljeno je, da so družinski člani eden najpomembnejših virov pomoči družini in da zagotavljanje opore temelji na odgovornostih, ki so opredeljene glede na spolno delitev dela v družini. V zvezi s prvo ugotovitvijo se poraja vprašanje pomanjkanja virov socialne opore nekaterih družin oziroma posameznikov v njih, ki imajo na voljo malo družinskih članov, na katere se lahko obrnejo po pomoč in oporo. Glede druge ugotovitve pa je možno reči, da so ženske zaradi svoje vloge v družini večkratno obremenjene, saj opravljajo večino dela v okviru gospodinjstva in družine ter zagotavljajo oporo odraslim članom družine. V skladu s tem avtorica ponuja nekatere rešitve v okviru ponudbe družinskih centrov, ki lahko delujejo po eni strani kot prostor širjenja socialnega omrežja družine in po drugi strani kot pomemben vir formalne pomoči družinam.

KLJUČNE BESEDE: družina, socialna opora, omrežje socialne opore, formalna opora.

Polona Dremelj, doktorica sociologije, je zaposlena na Inštitutu Republike Slovenije za socialno varstvo kot strokovno raziskovalna sodelavka. Ukvarja se s socialno, invalidsko in družinsko politiko, evalvacijami s področja socialnega varstva in omrežji socialne opore različnih skupin prebivalcev. Kontakt: polona.dremelj@guest.arnes.si.

Tatjana Rakar, Ružica Boškić, Metka Kuhar

DRUŽINSKI CENTRI V RAZLIČNIH SISTEMIH BLAGINJE

Družinski centri kot oblika programov pomoči družini sodijo med pomembne ukrepe države blaginje pri spodbujanju družini prijaznega okolja za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja ter uresničevanju politike enakih možnosti. Obstoječi blaginjski sistemi, to so konservativno-korporativistični,

socialno-demokratski, liberalni, katoliški in nekdanji državno-socialistični, temeljijo na različnih hierarhijah sfer (trg, država, civilna družba in skupnost), iz katerih posamezniki pridobivamo sredstva za zagotavljanje socialne varnosti in blaginje. Razlike v hierarhiji sfer vplivajo na različno stopnjo dekomodifikacije in defamiliarizacije v družbi. Zato se tudi značilnosti, razvoj in vloga družinskih centrov med sistemi blaginje razlikujejo. V članku na podlagi primerjalne analize osnovnih značilnosti družinskih centrov v izbranih državah pokažemo, da sistem blaginje in torej stopnja defamiliarizacije vplivata na prevladujočo smer razvoja družinskih centrov in na njihovo vlogo v posamezni državi.

KLJUČNE BESEDE: družinska politika, defamiliarizacija, storitve za družine.

Tatjana Rakar je doktorica sociologije, docentka za področje sociologije, raziskovalka na Inštitutu Republike Slovenije za socialno varstvo v Otroški opazovalnici. Ukvarja se s socialno in družinsko politiko ter področjem civilno-družbenih organizacij. Kontakt: tatjana.rakar@guest.arnes.si.

Ružica Boškić je univerzitetna diplomirana sociologinja, raziskovalka na Inštitutu Republike Slovenije za socialno varstvo v Otroški opazovalnici. Ukvarja se z družinsko politiko in socialno politiko, s poudarkom na vlogi uporabnikov pri zagotavljanju socialne blaginje. Kontakt: ruzica.boskic@guest.arnes.si.

Metka Kuhar je doktorica komunikologije, izredna profesorica za področje socialne psihologije, predavateljica in raziskovalka na Fakulteti za družbene vede ter na Fakulteti za socialno delo. Ukvarja se s psihologijo medosebnega komuniciranja in odnosov ter študijem mladine. Kontakt: metka.kuhar@guest.arnes.si.

Barbara Kobal Tomc, Tamara Narat, Vid Žiberna

DRUŽINSKI CENTRI V SLOVENIJI

ANALIZA DELOVANJA IN PREDLOG KONCEPTA ENOTNEGA MODELA EVALVIRANJA

Prispevek opisuje in analizira delovanje družinskih centrov v Sloveniji, ki jih je v letih 2010–2012 sofinanciralo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, in sproža razpravo o konceptu družinskih centrov v Sloveniji ob upoštevanju praks in konceptov

družinskih centrov v tujini. Analiza zajema različne vidike takšnih programov, od regijske razpršenosti, strukture financiranja, uporabljenih metod dela do analize ciljne populacije. Pri tem je posebna pozornost namenjena temu, kako so se organizacije, ki izvajajo programe družinskih centrov, prilagodile obstoječi razpisni definiciji družinskih centrov (opisani so tako pozitivni vidiki kot problemi oz. težave, s katerimi se izvajalci programov pri svojem delu srečujejo, npr. pomanjkanje primernih prostorov, nezadostna finančna sredstva). V članku je po vzoru enotnega modela evalviranja socialnovarstvenih programov na podlagi analize ter aktualnega razpisa pristojnega ministrstva podan predlog modela evalviranja programov družinskih centrov v taki obliki, kot delujejo danes, in v obliki, ki jo bodo ti centri morda dobili v prihodnosti na podlagi dobrih praks iz nekaterih evropskih držav. Le s sistemskim spremljanjem lahko namreč podamo oceno o učinkih programov oz. prispevku družinskih centrov h kakovostnejšemu življenju družin z otroki.

KLJUČNE BESEDE: dejavnost družinskih centrov, kakovost življenja družin z otroki, sistemsko spremljanje programov.

Barbara Kopal Tomc, magistrica sociologije, je direktorica Inštituta Republike Slovenije za socialno varstvo. Ukvarja se s socialno, invalidsko in družinsko politiko s poudarkom na evalvacijskih študijah. Kontakt: barbara.kopal@guest.arnes.si.

Tamara Narat je univerzitetna diplomirana sociologinja in študentka doktorskega študijskega programa na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Kot raziskovalka je zaposlena na Inštitutu RS za socialno varstvo, na oddelku Otroška opazovalnica. Njena raziskovalna dejavnost je usmerjena na področje kakovosti življenja otrok. Kontakt: tamara.narat@guest.arnes.si.

Vid Žiberna je univerzitetni diplomirani komunikolog in študent podiplomskega študijskega programa na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Kot raziskovalec je zaposlen na Inštitutu RS za socialno varstvo, na raziskovalnem oddelku. Njegova raziskovalna dejavnost je usmerjena na področje socialno varstvenih programov s poudarkom na evalvacijskih aktivnostih ter na spremljanje trga dela. Kontakt: vid.ziberna@guest.arnes.si.

Ružica Boškić, Tatjana Rakar, Metka Kuhar, Mateja Nagode

POTREBE SODOBNIH DRUŽIN IN DRŽAVNI VIDIK DRUŽINSKIH CENTROV V SLOVENIJI

V članku smo starševsko percepcijo potreb družin z mlajšimi otroki povezali s ponudbo družinskih centrov kot podpornih institucij za pomoč družinam pri zadovoljevanju potreb. Ponudba družinskih centrov je opredeljena z vidika države in se kaže v razpisnih pogojih za sofinanciranje teh institucij. Potrebe družin so bile analizirane v okviru dveh raziskav, raziskave o potrebah družin po različnih oblikah storitev (2010) in raziskave o potrebah staršev s predadolescentnimi otroki v Sloveniji (2010). Analiza kaže na precejšnjo ujemanje med državno konceptualizacijo družinskih centrov in potrebami družin. Še posebej je to pomembno za najpomembnejši potrebi družin – potrebi po druženju, povezovanju in potrebi po občasnem varstvu otrok. Nekatere dejavnosti družinskih centrov pa bi bilo smotno v prihodnosti okrepiti, še zlasti na področju informiranja. Poleg tega predlagamo, da se konceptualizacija družinskih centrov osredotoči na potrebe družin (ne hkrati tudi na pare, ki še nimajo otrok) ter da se nekatere zahtevane vsebine natančneje definirajo.

KLJUČNE BESEDE: podporne storitve za družine, definicija družinskih centrov, druženje.

Ružica Boškić je univerzitetna diplomirana sociologinja, raziskovalka na Inštitutu Republike Slovenije za socialno varstvo v Otroški opazovalnici. Ukvarja se z družinsko politiko in socialno politiko, s poudarkom na vlogi uporabnikov v zagotavljanju socialne blaginje. Kontakt: ruzica.boskic@guest.arnes.si.

Tatjana Rakar je doktorica sociologije, docentka za področje sociologije, raziskovalka na Inštitutu Republike Slovenije za socialno varstvo v Otroški opazovalnici. Ukvarja se s socialno in družinsko politiko ter področjem civilno-družbenih organizacij. Kontakt: tatjana.rakar@guest.arnes.si.

Metka Kuhar je doktorica komunikologije, izredna profesorica za področje socialne psihologije, predavateljica in raziskovalka na Fakulteti za družbene vede ter na Fakulteti za socialno delo. Ukvarja se s psihologijo medosebnega komuniciranja in odnosov ter študijem mladine. Kontakt: metka.kuhar@guest.arnes.si.

Mateja Nagode je univerzitetna diplomirana sociologinja, raziskovalka na Inštitutu Republike Slovenije za socialno varstvo. Ukvarja se s socialno politiko, s poudarkom na socialnovarstvenih storitvah in programih, ter s področjem dolgotrajne oskrbe. Kontakt: mateja.nagode@guest.arnes.si.

vede ter na Fakulteti za socialno delo. Ukvarja se s psihologijo medosebnega komuniciranja in odnosov ter študijem mladine. Kontakt: metka.kuhar@guest.arnes.si.

Nadja Kovač je univerzitetna diplomirana sociologinja, kot raziskovalka sodeluje z Inštitutom RS za socialno varstvo. Njena raziskovalna področja so otroci, družine in socialno varstvo. Kontakt: nadja.kovac@guest.arnes.si.

Tamara Narat, Metka Kuhar, Nadja Kovač

RAZVOJ DRUŽINSKIH CENTROV V SLOVENIJI

OBČINSKI VIDIK

Prispevek predstavi percepcijo občin glede lastne vloge in pomena pri zagotavljanju kakovosti življenja družin z otroki, njihovo poznavanje delovanja družinskih centrov po obstoječi definiciji, ki jo je določilo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ter odnos do teh v primeru poznavanja. Največji del prispevka pa je namenjen analizi odnosa občin do ustanovitve družinskih centrov po vzoru prevladujočih konceptov iz drugih držav – pri vseh je poudarek na prostoru druženja in povezovanja, tesno vpetem v lokalno skupnost. Pri tem avtorice posebej preučijo potrebe in interese občin ter njihovo vlogo pri morebitni implementaciji družinskega centra. Prispevek temelji na analizi reprezentativnega vzorca predstavnikov 141 občin in desetih polstrukturiranih intervjujev z izbranimi občinami. Rezultati kažejo na naklonjenost občin ideji družinskega centra, predstavniki občin vidijo v taki instituciji možnost za povezovanje in nadgradnjo obstoječe ponudbe. Kar zadeva implementacijo, se je večina analiziranih občin v sodelovanju z državo pripravljena aktivno angažirati na različne načine.

KLJUČNE BESEDE: dejavnost družinskih centrov, kakovost življenja družin z otroki, lokalna skupnost.

Tamara Narat je univerzitetna diplomirana sociologinja in študentka doktorskega študijskega programa na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Kot raziskovalka je zaposlena na Inštitutu RS za socialno varstvo, na oddelku Otroška opazovalnica. Njena raziskovalna dejavnost je usmerjena na področje kakovosti življenja otrok. Kontakt: tamara.narat@guest.arnes.si.

Metka Kuhar je doktorica komunikologije, izredna profesorica za področje socialne psihologije, predavateljica in raziskovalka na Fakulteti za družbene